

Més sang, més freda

Narrativa

Violada Una història d'amor

Joyce Carol Oates

Traducció d'Anna Mauri i Batlle
Edicions 62, Barcelona, 2005

Pau Dito Tubau

No ha de ser fàcil ni gaire agradable escriure sobre tot el que envolta una violació en grup, les seves conseqüències i les seves seqüeles, però la sempre candidata al Nobel Joyce Carol Oates se'n surt amb una mescla efectiva i una mica efectista d'elements narratius de caràcter cinematogràfic i una inaudita capacitat de penetració en realitats socials i psicològiques alienes, un realisme sense filtres literaris que sap combinar amb malícia i mordacitat per incidir amb empenta en diverses misèries col·lectives. Oates és una de les escriptores més detestades pels escriptors i els cenacles intel·lectuals dels Estats Units: planteja temes que semblen intocables, té una certa despreocupació per les maneres de fer de la tradició literària i és sospitosament prolífica. A més, té èxit. I això en certs cercles no es perdona.

A *Violada* s'hi nota una certa despreocupació per l'estil, o més aviat un estil

Joyce Carol Oates ha estat diversos cops candidata al Nobel. JEAN-PIERRE MULLER - STF

funcional que ho hipoteca tot per poder esprémer al màxim una mena de consciència filmica en la construcció de fragments i d'imatges definitòries, un ús precís i accelerat dels elements dramàtics, una multiplicat de veus convocades i una deliberada absència de punt de vista del narrador respecte a les accions de cadascú, fins i tot les més cruels, abjectes i sanguinàries, tractades a través de l'el·lipsi per evitar la truculència. L'avantatge és que el ritme narratiu és trepidant i que al final del pendent no només ha quedat tot retratat de manera gairebé magistral, sinó que la novel·la es resol de manera

impecable, afegint un punt més d'inquietud al relat.

Després, o per sobre, hi ha la metàfora maliciosa del fet que la violació es produeixi la nit del 4 al 5 de juliol, just el dia de la festa nacional dels EUA. No només es tracta del drama de les víctimes, sinó d'un entorn malaltís que es manifesta en la impotència vital de la majoria de personatges. Hi ha una mirada implacable sobre les mancances de cadascú, una sensació de fúria i de neurosi generalitzada. La tria d'un tema terrible hi ajuda, però no ho fa tot. La violència pública és patrimoni masculí, però la ira és col·lectiva i s'esbomba i s'aguditza a través dels mitjans de

comunicació. Hi ha un halo de crònica a partir d'una juxtaposició de fets reals, encara que filtrada a fragments filmics, que acostia la novel·la a un dels clàssics del gènere, *A sang freda*, de Truman Capote. El punt de vista, això no obstant, és prou diferent, no només perquè Oates no absorbeix ni usurpa una realitat concreta coneguda pel públic, si bé la sensació de veracitat que assoleix és la mateixa o encara superior—amb menys elegància, tot sigui dit—, sinó perquè les conseqüències del que explica són més contundents, inapel·lables i devastadores. Una declaració d'amor, una violació del somni nord-americà.

Caracas-Masnou-Barcelona

Narrativa

La fi dels dies llargs

Miquel-Lluís Muntané

La Busca Edicions
Barcelona, 2005

Manel Zabala

Victor Vidal, de 28 anys, fill de pares catalans, veneçolà de Caracas, que fa de fotògraf, ve a Barcelona, a Catalunya, a conèixer la terra dels pares. Arriba amb un bitllet de tornada. Coneixerà la família, el paisatge i la gent; i fixarà per escrit les impressions que en traurà, que preveu que seran moltes i molt intenses.

A Victor Vidal li passaran unes quantes coses: li regiren el pis i el Raül, germà de l'Anna (l'amiga) i exparella de la Clàudia (la xicoteta), ha desaparegut, potser l'han segrestat, potser l'han mort, potser ens alarmem per no res. La Clàudia diu que en Raül està bé però de viatge, no sap on. Massa misteris. I mentrestant passen els dies. Víctor Vidal va descobrir el país amb ulls de turista que va fent-se al lloc.

I sí, hi ha una ganivetada a les envistes de l'acabament del llibre, però la novel·la en conjunt té poca acció. Muntané és assagis-

ta, narrador, novel·lista, poeta, autor de teatre, animador cultural, biògraf, lletrista... Però una tecla que no tocarà és la d'autor de novel·les d'acció. Ja ho va avisar, fa més de vint anys, "les hores ens conviden al silenci / la paraula és un luxe, de vegades".

Alerta, això no vol dir que es pretengui ensopir al lector. Qualsevol tema pot resultar interessant, només cal mirar degudament i detingudament: un dinar pantagruèlic a casa de l'Enzo, l'obrador d'un llet de tornada. Coneixerà la família, el paisatge i la gent; i fixarà per escrit les impressions que en traurà, que preveu que seran moltes i molt intenses.

La novel·la es llegeix sense esforç. Muntané és un narrador eficient, amè i elegant. I fóra elegant del tot si no fos per l'ús i l'abús d'alguna expressió que grinyola: "en un moment donat" i "per descomptat", que pel meu gust i criteri haurien d'estar proscrites de l'ús literari.

Muntané ja havia publicat abans a La Busca Edicions. Del 2001 és *Madrigal*. Tots dos llibres es mereixen una millor edició. ¡Quines cobertes més lletges! Per respecte a l'autor, per respecte a l'ofici d'editor, ¿tant costa fer un bon treball de grafisme?

'Made in China'

Assaig

Made in China

Manel Ollé

Destino
Barcelona, 2005

Laura Castillo

Tiananmen, l'arròs, els carrers plens de bicicletes, tèxtil i joguines *made in China*, el porc agre dolç... La nostra imatge sobre la Xina està feta d'imprecisions, tòpics i de les pors apocalíptiques que s'alcen des dels Estats Units. Fins fa vint anys la Xina no era més que una imatge exòtica i llunyana. Ara, però, el seu espectacular creixement econòmic i la seva irrupció en el panorama internacional ens obliguem a preguntar-nos què coneixem d'aquest país de cultura mil·lenària. La resposta no és gaire optimista. Per sort, comencen a aparèixer experts autòctons

que intenten trencar malentesos. Manel Ollé, poeta i professor universitari, n'és un.

Amb *Made in China*, Manel Ollé traça un relat complet de l'evolució del règim comunista al voltant de tres eixos: l'evolució del partit i del seu discurs, el creixement econòmic i les seves paradoxes, i les corrents culturals que agiten avui la vida en el País del Centre.

L'autor no s'espanta davant les xifres gegantines (tot ho és, de gegantí, en un país amb 1.300 milions d'habitants) i fa un estudi seriós i lliure del carregós llenguatge academicista. No es deixa des de la Xina que idolatza al jugador de bàsquet Yao Ming, passant per un Partit Comunista que cada cop és menys comunista, fins als autors xinesos que comencen a fer-se lloc a les prestatgeries de les llibreries europees. El nou nacionalisme, la censura als mit-

jans, les intrigues de palau de la Quarta Generació, el consumisme, la gangrena de la corrupció, la matança de Tiananmen... *Made in China* retrata les múltiples cares de la realitat bellugadissa, multiforme i complexa del gran gegant asiàtic.

Manel Ollé toca moltes teclades i les toca bé, sense perdre's en el desgavell de dades. La realitat és sempre un fenomen canviant i mirar de recloure-la en 350 pàgines pot semblar cosa de savis o d'inconscients. Ollé se n'ha sortit airós. Potser perquè en la seva persona es fonen el professor universitari i l'investigador sobre Àsia Oriental i l'artista bohemí que publica poesia i tradueix Gao Xingjian. Aquesta segona faceta lletraferida queda palesa sobretot en la tercera part del llibre. L'experiència com a crític literari, el delit per les lletres i el coneixement sobre la literatura i el cinema xinès actual fan d'aques-

Manel Ollé ens ofereix una visió polièdrica de la Xina. MARTA PÉREZ

ta part una lectura obligatòria per a tothom que es vulgui apropar al cinema d'espases i herois (*wushu*), a la bellesa esteticista del desig en suspensió d'*In the mood for love* i a la literatura irònica de Dai Sijie.

Manel Ollé ha fet un reportatge extens de la Xina amb afany divulgador. Els estudiosos trobaran a faltar els peus de pàgina amb abundats referències bibliogràfiques en lletra de formigues; però és que el llibre no

te vocació academicista. Les seves pretensions són unes altres, més universals, més humanistes: apropar-nos la cultura, la realitat, les paradoxes del país que acull una cinquena part dels habitants de la Terra.